

MISIE

8

2015

BOLÍVIA

**REŠTAURÁCIA
CINTORÍN
„MARATÓN“**

POĎAKOVANIE

**NIČ NECHCE
ZADARMO**

VAROVANIE

KONEČNE

LETNÉ PRÁZDNINY

REŠTAURÁCIA CINTORÍN

Nie, nejdem písať o Halloweene, ale o zvykoch v Bolívii, ktoré sú 2. Novembra na sviatok Všetkých verných zosnulých. Na Slovensku je tento sviatok veľmi obľúbený, často sa stáva, že aj zatieňuje sviatok všetkých svätých.

Myslíme na našich blízkych, ktorí nás predišli do večnosti a svoju lásku a nádej prejavujeme návštevou cintorínov, modlitbou pri ich hrobe, aby im horelo večné svetlo a položením venca s prosbou, aby obsiahli nebeský víťazný veniec. Pritom je príjemné jesenné počasie, niekedy mrazivé so snehom.

V Bolívii je to inak. Rodina príde zo širokého okolia a stretnú sa zväčša len na jednom cintoríne. Bolívia je

veľká a nestihli by za jeden, či dva dni prejsť tak veľa cintorínov, ako my na Slovensku. Stretnutie začína u niektorých v popoludňajších hodinách, no prevažne vo večerných. Na cintoríne sa slúži svätá omša. Tak to bolo aj toho roku.

Večer však bolo horúco, nepríjemné moskyty zabraňovali sústredeniu sa na čítanie z Božieho slova. Hoci bola kázeň dlhšia, nik sa nestážoval. Celé rodiny boli zhromaždené v kruhu, okolo hrobu blízkych. Sedeli na plastových stoličkách a hľadeli na množstvo zapálených sviečok, ktoré horeli na hrobch ich blízkych. Po svätej omši som šiel pokropiť svätenou vodou všetky hroby na cintoríne a spolu s nimi aj rodinných príslušníkov. Skoro nestačilo celé vedro.

Potom sa začala hostina v pravom slova zmysle. K sviečkam pribudli stoly, obrusy, hrnce, tanierne, misy, príbory, sklenené poháre na stopkách. Pri každom hrobe sa podávali jedlá, ktoré mal rád zosnulý. Po večeri už boli nachystané torty a pukance vo vedrách. Vyzeralo to zvláštne. Akoby sa cintorín zmenil na reštauráciu. Spomienkové stretnutie trvalo do rána. Hovorili sa historky zo života zosnulých, ale aj z toho, čo kto teraz prežíva.

Nevidel som nikoho, žeby sa bál ísť na cintorín. Nevidel som nikoho, žeby pochyboval o živom spoločenstve so zosnulými.

„MARATÓN“

Pri tankovaní sme si na benzínovej stanici v Concepción všimli zvláštny plagát. Bolo na ňom napísané: „Prvý maratón v Concepción“. Zadivili sme sa, lebo tu behať nie je zvykom. Skôr starosť o základné potreby, aby bolo čo jesť a piť. Behanie v tejto horúčave je skôr za trest. Mňa to však potešilo a tak som si zistil čo a ako.

Ako ste už mali možnosť z predchádzajúcich článkov pochopiť, v Bolívii *todo se cambia* - všetko sa mení, a tak to bolo aj s Maratónom. Zmenil sa dátum pretekov, konali sa o týždeň neskôr. Zmenila sa trasa pretekov, deň pred štartom. Zmenil sa počet kilometrov.

Nebol to maratón v našom ponímaní, ale behy na desať, päť a jeden kilometer. Zmenili sa kategórie a dokonca aj odmeny. V niektorých prípadoch víťazi nedostali nič napriek tomu, že bola sľúbená aj slušná finančná suma.

Žiaden z týchto faktov ma neodradil, aby som sa na pretekoch zúčastnil. Síce som bežal len desať kilometrov a v jednej kategórii s osemnásťročnými chlapcami som nemal šancu vyhrať, no môj beh mal pre mňa iný zmysel.

Chlapci vyštartovali ako neriadená strela, no po čase mnohí zhasli ako zápalka. Keď som prechádzal okolo nich, túžil som, aby videli, že aj inak sa to dá – pokojne a vytrvalo. Napriek dvadsaťosem stupňovej horúčave sa mi podarilo bez zastavenia prejsť do cieľa za štyridsaťsedem minút. Nebol som prvý, ani posledný. Bol som s nimi. O to mi šlo. Zažiť spolu maratón života.

5

Už pri štarte som počul z davu zadivený výkrik „Mira, uno gringo“ - Pozri, jeden biely.

Povedal som si: „Áno, som tu. Som s vami, neprišiel som nad vami vyhrať, ani vás ponížiť, či nad vami vládnuť, ako to zažili vaši predkovia v minulosti, no vedzte, že som tu s vami, prežívam všetko s vami, znášam každú ťažkosť spolu s vami. Budem tu s vami, mnoho sa od vás chcem naučiť a veľa vám chcem dať aj ja. Či skôr sprostredkovať veľa Božích milostí.“

POĎAKOVANIE

Dňa 5. novembra sme sa s veriacimi pri svätej omši rozlúčili s misionárom Pavlom Hucíkom, ktorý sa pre zdravotné problémy musel vrátiť na Slovensko.

Veriaci mu popriali šťastnú cestu a skoré uzdravenie na Slovensku. Aj ja ďakujem Bohu, že sme mohli v dvojici preraziť najťažší nápor, ktorý bolo cítiť na začiatku, spoznávať spoločne život v komunitách, jednotlivé radosti i bolesti bolívijčanov. V neposlednom rade za to, že sme si mohli byť oporou vo všetkom. Vďaka.

Ján Piatak

NIČ NECHCE ZADARMO

V Bolívii nie je zvykom, žeby vás niekto pozval do svojho domu. Dôvodov je viac, no najčastejšie sa spomína nedôvera, ktorá nepomíňa ani po rokoch osobného poznania. Sú však domy, kde vás pustia. Veľakrát sú to chudobní ľudia v núdzi, ťažko chorí, alebo opustení. Jednoducho tí, ktorí už veľmi nemajú na výber.

Nedávno som s rehoľnou sestrou Máriou Klárou bol navštíviť Vilfreda. Štyridsaťjeden ročného muža, pochádzajúceho z Orura, ktorého šťastný život sa zmenil z minúty na minútu pri autonehode. Ostal od pása nadol ochrnutý a jednu nohu mu amputovali.

Manželka mala problém s ramenom, ale dostala sa z toho. Pomáha v Zóne 5 ako katechétka. Dcéra mala poranenú hlavu,

vidí slabo na jedno oko. Syn pri autonehode nebol. Na fotografiách môžete vidieť na jednej strane ukážkovú rodinu, no na druhej ich dnešný stav.

V Concepción nemajú žiadnu rodinu. Vilfred sa snaží cez deň maľovať obrazy na obliečky a obrusy (jednou z nich je prikrytý

na fotografii). Manželka, alebo deti sa ich potom snažia predať, hoci aj za smiešnu cenu, aby mali na živobytie.

Doniesli sme im niečo na prílepšenie. Základné potraviny, ako ryža, olej, múka; niekoľko kusov oblečenia, sladkosti a prostriedky na hygienu.

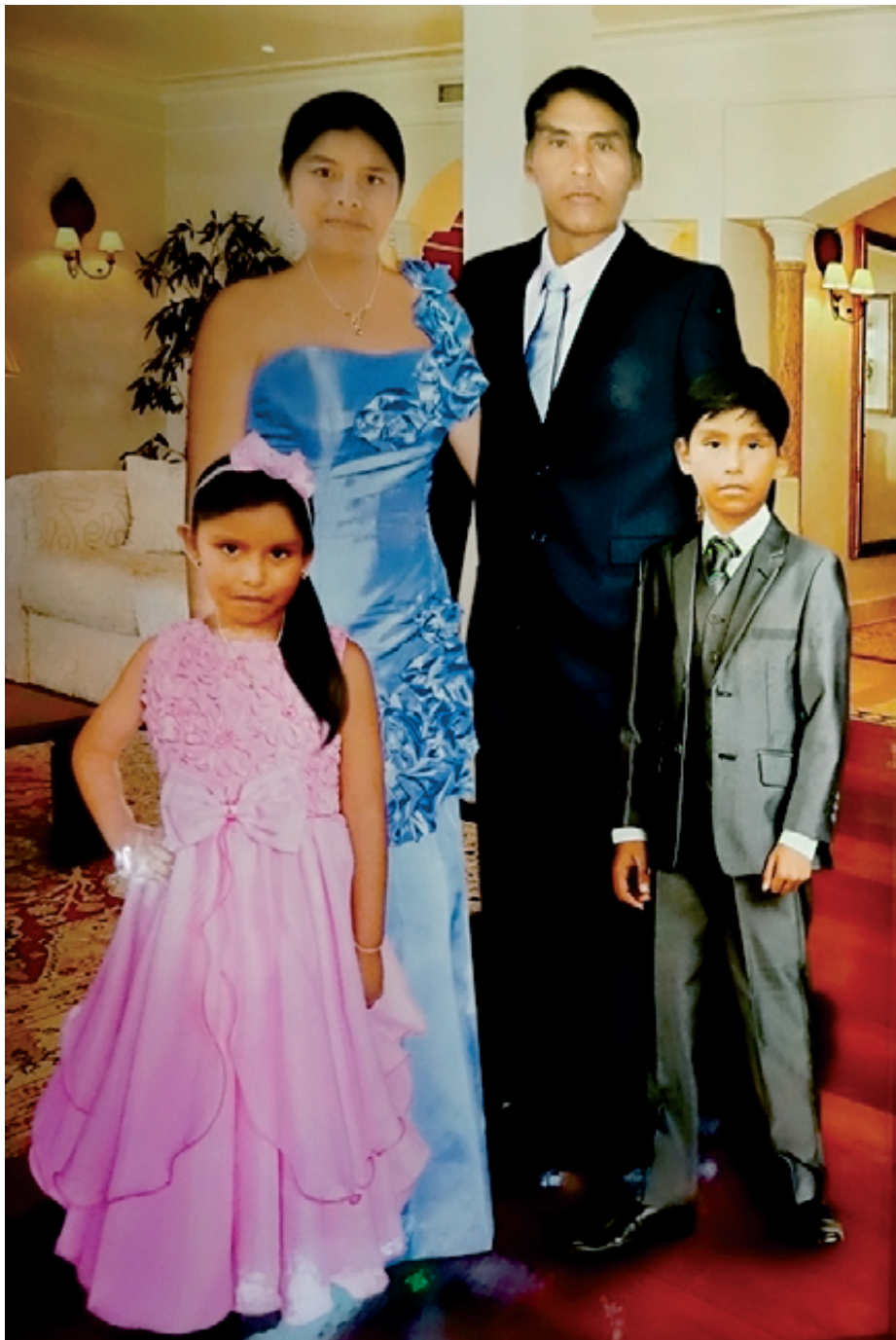

Vilfred ležal na posteli a čítal Sväté písmo vo vreckovom vydaní. Pokorne sa poďakoval a povedal, že nič nechce zadarmo.

Najprv som nerozumel, veď peniaze určite nemajú. Pokračovali sme v rozhovore a povedal, že on sa bude modliť za požehnanie misie v Concepción, ale aj za dobrodinco, ktorí mu poslali potraviny a ostatné veci.

Jeho slová mali váhu zrelého muža. Výraz jeho tváre napovedal rozhodnosť v jeho prísľube. Uvedomoval si, že môže urobiť veľa. Môže sa modliť a prinášať obety. Nebude to zadarmo. Bude ho to stáť veľa.

Nakoľko sa podarilo z doterajších príspevkov od Vás, dobrodinco zakúpiť základné dôležité veci na katechézu, službu v komunitách, veci na sväté omše, a zariadenie pastoračného centra, rozhodol som sa, že v nasledujúcich mesiacoch podporím z Vašich milodarov aj vybrané rodiny, ktoré sú v podobnej situácii ako rodina Vilfreda.

Už teraz Vám v mene všetkých chorých ďakujem. Myslím, že sa máte na čo tešiť. Ako vraví Vilfred: Nebude to zadarmo.

VAROVANIE

Pri obchôdzke vodnej nádrže Sapoco v Concepción ma oslovil varovný nápis „Padres de familia tengan precaucion con sus hijos area profunda“ - Hlboké miesto. Rodičia dajte pozor na svoje deti.

Začal som rozmýšľať, nielen o hlbokej vode v nádrži, ale aj o tom, v ktorých oblastiach by mali byť rodičia v Concepción obozretní. V kaplnke vidím často smutné tváre detí a mladých. Začal som sa viac pýtať konkrétnych ľudí a navštevovať rodiny. Dvojičky Juana Calixa a Juana Miguela spolu s mamou a ostatnými súrodencami opustil otec a žije s inou ženou. Nie sú jediní. Viacerí svoje deti opustili a nielen otcovia.

Je im ťažké predierať sa životom, nemá byť k nim kto

obozretní. Často sa stáva, že v Concepción nie je elektrina. Chodiť vonku večer je preto pre dievčatá dosť nebezpečné. Araceli

mala ako pätnásťročná živý záujem o zasvätený život. Navštevovala kórejské sestry, ktoré majú dom v Zone 5. Hovorili spolu o formácii a o vstupe do kláštora po skončení školy. Jeden tmavý večer ju ktosi zahalený v kapucni stiahol z cesty a znásilnil. Teraz ju vídavam v kaplnke stáť smutnú s dieťaťom na rukách pri rehoľných sestrách.

Viacerí mladí vo svojej bezradnosti siahajú po droge. Je verejným tajomstvom, kde sa

dajú zohnať. Miesto je označené topánkami prehodenými cez elektrické vedenie na ulici. V Concepción som videl dva miesta. Jedno z nich je na fotografii.

V El Fortin je dom pre drogovu závislých. Hoci je kapacita vyššia, žije tam asi len 16 mladých. Program je náročný. Skoré vstávanie, modlitba, práca, svätá omša. Podobne ako v Cenacole. Rodina musí za zverencov ešte zaplatiť 1000 bolivianos za mesiac. Momentálne sa tam lieči aj jeden chlapec z Concepción. Podobných príbehov je veľa.

Škoda, že nevidieť často rodičov pri nádrži Sapoco, ako dohliadajú na svoje ratolesti, ako s nimi trávia čas. Možno by bolo podobných príbehov menej.

KONEČNE LETNÉ PRÁZDNINY

Blíži sa koniec novembra a v Bolívii sa žiaci v škole tešia na letné prázdniny. Odložia svoje školské uniformy, ktoré sú jedinečné na každej škole a vymenia ich za tričká a rifle, ktoré sú im bližšie.

Oficiálne začínajú od 28. novembra. Deti s lepšími výsledkami majú prázdniny už o týždeň skôr. Na vysvedčení nemajú uvedené pri jednotlivých predmetoch známky formou číselnej stupnice od jedna do päť, ani písmená od A po FX.

Študenti v Bolívii majú napísané percentá. Tí, ktorým sa podarilo získať zo všetkých predmetov sedemdesiat a viac percent, začínajú prázdniny skôr. Ostatní majú ešte týždeň na vylepšenie.

Počas letných prázdnin býva horúco, ale zároveň je obdobie dažďov. Sú to iné prázdniny ako na Slovensku. Trvajú viac ako dva mesiace.

Rodičia žiakov končiacich kolégium a nastupujúcich na univerzity do okolitých miest robia veľké oslavy a hostiny podobné svadbám. Obdobie osláv trvá skoro dva týždne. Deti majú teda voľno celý advent, i Vianoce. Termín nástupu do školy sa zvykne meniť. Zväčša býva v týždni od 5. do 10. februára.

Pri príležitosti ukončenia školského roka bývajú na školách slávnosti, ktoré začínajú svätou omšou v škole, následne prezentáciou výrobkov a prác detí a samozrejme aj tanečným a hudobným programom.

Na záver jednej svätej omše som chcel povzbudiť študentov, aby sa poďakovali svojim učiteľom za to, že im pomáhali počas celého školského roka rozvíjať talenty, ktoré im Boh zveril. V Bolívii ľudia radi prejavujú vďaku potleskom, a tak som ich k tomu vyzval. Namiesto slov „Por favor un fuerte aplauso“ (Prosím, veľký potlesk) som povedal: „Por favor un muerte aplauso“ (Prosím, mŕtvy potlesk). Všetci ostali ako obarení, ale vzápätí som sa s úsmevom na tvári opravil, a tak si z chuti poriadne zatlieskali. Veď hlavne je, že sú prázdniny.

FOTOGALÉRIA

Jedno z opustených detí.

Neúplné rodiny v dennom boji.

Sušenie mäsa.

Dar pre Centrum od majiteľky firmy.

Pestovanie ananásu v záhrade.

Posledné okamihy pred odchodom.

Krst v komunite.

Mokrade po prvých dažďoch.